

Проблеми та перспективи психолого-педагогічної підготовки фахівців у системі «людина-людина»

ХАРЧЕНКО С. В., кандидат психологічних наук, доцент

Харківський національний університет внутрішніх справ, Харків

Соціально – психологічний тренінг як засіб розвитку соціального інтелекту керівника

У суспільстві позначилася проблема недоліку кваліфікованих кадрів у сфері управління, які здатні керувати ефективно. Оптимальному виконанню суб'єктом всієї сукупності професійних завдань керівника сприяє розвинутий соціальний інтелект. Соціальний інтелект регулює міжособистісне спілкування, забезпечує отримання та обробку максимуму інформації про поведінку людей, розуміння мови невербального спілкування, формулювання швидких й точних думок про інших людей та соціальні групи, успішно прогнозувати їх реакції в певних умовах тощо.

Літературні дані свідчать про істотний зв'язок здібностей соціального інтелекту та лідерських здібностей. Так, Галочкін І.В. вважає, що високий соціальний інтелект є обов'язковою властивістю, без якої суб'єкт не може бути успішним підприємцем, мати високий ранг в неформальній ієрархії. Белоконь О.В. було показано, що високий рівень соціального інтелекту пов'язаний з ефективністю лідерства в малих групах і в трудових колективах, а також з орієнтацією на офіційну субординацію в колективі [1]. За даними В.Н. Куніциної, чим вище рівень соціального інтелекту, тим більше розвинені саморегуляція, впевненість в собі, здатність впливати на інших в процесі спілкування [2]. М. Л. Кубишкіна довела існування зв'язку мотивації соціального успіху та досягнення високих результатів в соціально значущій професійній сфері та соціального інтелекту [2].

Безумовно, соціально-психологічний тренінг є однією з провідних форм вдосконалення здібностей соціального інтелекту керівника. Репертуар розроблених вправ та ігор соціально-психологічного тренінгу широкий, що

дозволяє варіювати їх за потребами та умовами проведення, але доцільно включати наступні складові:

- формування спеціальних знань з психології функціонування суб'єкта в групі;
- розвинення здібностей конструювати міжособистісний простір;
- розвинення здібностей адекватно сприймати емоційні реакції підлеглих та використовувати емоційні засоби для впливу на них;
- розвинення здібностей правильно розуміти мотиви оточуючих та корегувати їх поведінку з метою більш ефективного вирішення професійних завдань;
- розвинення здібностей отримувати та надавати зворотній зв'язок.

На нашу думку, обов'язково при формуванні знань щодо функціонування суб'єкта в групі необхідно приділити увагу наступним темам: «Динаміка існування малої групи», «Групові феномени», «Соціальні стереотипи», «Комунікативна діяльність» тощо.

Таким чином, розвинені складові соціального інтелекту є важливими властивостями керівника. Соціально-психологічний тренінг необхідно включити вправи, які сприяють розвитку провідних соціально-психологічних здібностей, необхідних керівникові. Соціально-психологічний тренінг може успішно використовуватися як засіб відбору претендентів на керівні посади різного рівня.

Список літератури

1. Белоконь О. В. Взаимосвязь эмоционального и социального интеллекта с лидерством : автореф. дис. канд. психол. наук : спец. 19.00.01 «Общая психология, история психологии» / О. В. Белоконь. – Москва : Рос. гос. гуманитар. ун-т, 2008. - 19 с.

2. Куницына В. Н. Межличностное общение. Учебник для вузов. / В. Н. Куницына, Н. В. Казаринова, В. М. Погольша – Санкт-Петербург : Питер, 2001. – 319 с.